

7. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

ODPOVĚDI NA OTÁZKY

týkající se platnosti uděleného křtu formulí:

„My tě křtíme ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“

OTÁZKY

První: Je platný křest, který byl udělen následující formulí: *„My tě křtíme ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého“*?

Druhá: Ti, kdo byli pokřtěni výše uvedenou formulí, mají být pokřtěni *in forma absoluta* (tj. ne jen podmíněčně)?

ODPOVĚDI

Na první otázku: Nesouhlasně

Na druhou otázku: Souhlasně

Papež František během audience, kterou poskytl kardinálu prefektovi dne 8. června 2020, schválil tyto odpovědi a nařídil jejich uveřejnění.

Dáno v sídle Kongregace pro nauku víry dne 24. června 2020, v den slavnosti Narození sv. Jana Křtitele

Luis. F. kard. Ladaria, SJ
prefekt

+ *Giacomo Morandi*
titulární arcibiskup Cerveteri
sekretář

VĚROUČNÁ NÓTA

ohledně úpravy svátostné formule křtu

Při udílení svátosti křtu došlo v poslední době k užití slov: „Jménem tatínka a maminky, kmotra a kmotry, dědečka a babičky, příbuzných, přátel, jménem společenství věřících tě křtíme ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“ Jak se zdá, tato vědomá úprava svátostné formule byla zavedena za účelem zdůraznění komunitární hodnoty křtu, aby byla vyjádřena účast rodiny a přítomných a aby nevznikl dojem, že posvátná moc se soustředí v knězi na úkor rodičů a společenství věřících, ke které zavazuje formule v Římském rituálu.¹ S diskutabilním odůvodněním pastoračního² rázu se zde znovu vynořuje starodávné pokušení nahrazovat formuli předanou Tradicí jinými texty, považovanými za vhodnější. V této souvislosti si už svatý Tomáš Akvinský kladl otázku „utrum plures possint simul baptizare unum et eundem“, na kterou odpověděl zamítavě, neboť se jedná o praxi protirečící povaze služebníka.³

1 Při pozorném zkoumání křestního obřadu dětí ve skutečnosti zjišťujeme, že rodiče, kmotři a celé společenství věřících jsou povoláni k aktivní roli, ke skutečné liturgické službě (srov. *Křestní obřady. Křest malých dětí*, Úvodní rubriky, č. 4–7), což v duchu koncilu ale znamená, že „každý služebník církve i každý věřící má v rámci své funkce konat jenom to, ale i všechno to, co mu přísluší z povahy věci a podle liturgických předpisů“. II. vatikánský koncil, Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*, č. 28.

2 Odkaz na pastorační motivace mnohdy, možná nevědomky, zastírá subjektivistický *posun* a manipulativní sklonky. Již Romano Guardini v minulém století připomínal, že v individuální modlitbě může věřící následovat podněty svého srdce, ale v liturgických úkonech „se má otevřít jiným podnětům, jež pramení z mocnější hlubiny, ze srdce církve, které pulzuje po tisíciletí. Zde nezáleží na tom, co se mu osobně líbí, po čem právě touží nebo jaké zvláštní starosti ho zaměstnávají.“ (R. Guardini, *O modlitbě. Uvedení do školy křesťanské modlitby*. Karmelitánské nakladatelství: Kostelní Vydří, 2006).

3 Srov. *Summa Theologiae*, III, q. 67, a. 6 c.

Druhý vatikánský koncil říká, že „když někdo křtí, křtí sám Kristus“⁴. Tento výrok Konstituce o posvátné liturgii *Sacrosanctum Concilium*, inspirovaný textem sv. Augustina,⁵ propojuje slavení svátostí s Kristovou přítomností nejenom v tom smyslu, že mu dodává jeho moc (virtus) k účinnosti, nýbrž především v tom, že ukazuje Pána jako protagonistu slavené události. Když totiž církev slaví nějakou svátost, jedná jako Tělo neoddělitelné od své Hlavy, poněvadž Kristus je hlavou, jednajícím v těle církve, jež zrodil v tajemství Velikonoc.⁶ Slavnostně vyhlášená nauka Tridentského koncilu o božském ustanovení svátostí⁷ je tak přirozeně rozvinuta a autenticky interpretována citovanou pasáží konstituce Druhého vatikánského koncilu *Sacrosanctum Concilium*. Oba koncily jsou tedy v komplementárním souladu, když stvrzují absolutní nemožnost podříditi svátostné sedmero konání církve. Svátosti ustanovené Ježíšem Kristem jsou totiž svěřeny církvi, aby je chránila. Proto je zřejmé, že i když církev, ustanovená Duchem Svatým, vykladačem Božího slova, může do jisté míry uzpůsobovat obřady, které vyjadřují svátostnou milost darovanou Kristem, nedisponuje samotnými základy existence této milosti: Božím slovem a Kristovými spásnými činy.

Je tedy pochopitelné, že církev během staletí pečlivě chránila formu slavení svátostí zejména v oněch prvcích, které jsou doloženy v Písmu a umožňují v úkonech církevních obřadů s absolutní zřejmostí rozpoznat konání Krista. Druhý vatikánský koncil dále stanovil, že „nikdo jiný, ani kněz, nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat ani měnit“.⁸ Měnit z vlastní iniciativy formu slavení jakékoli svátosti není jen pouhým zneužitím liturgie, přestoupením pozitivní normy, nýbrž ranou zasazenou církevnímu společenství a rozpoznatelnosti Kristova působení, což v nejzávažnějších případech činí samotnou svátost neplatnou, protože podstata liturgického úkonu vyžaduje věrně předávání toho, co jsme obdrželi (srov. 1 Kor 15,3).

4 *Sacrosanctum Concilium*, č. 7.

5 Srov. sv. Augustin, *In Evangelium Ioannis tractatus*, VI, 7.

6 Srov. *Sacrosanctum Concilium*, č. 5.

7 Srov. DH, č. 1601.

8 *Sacrosanctum Concilium*, č. 22 § 3.

Při slavení svátostí je podmětem církev, Kristovo tělo, spolu se svou Hlavou, jež se projevuje konkrétním shromážděním.⁹ Toto shromáždění však jedná nikoli kolegiálním, ale *ministeriálním* způsobem, protože žádná skupina nemůže učinit sama sebe církví, nýbrž se církví stává na základě povolání, které nemůže povstat z daného shromáždění. Služebník (celebrant) je tudíž znamením přítomnosti toho, který svolává, a zároveň locus communia každého liturgického shromáždění s celou církví. Jinými slovy, služebník je vnějším znamením toho, že nedisponujeme svátostí, a znamením příslušnosti svátosti ke všeobecné církvi.

V tomto světle je třeba chápat tridentský výrok o nezbytnosti úmyslu vysluhovatele konat to, co koná církev.¹⁰ Úmysl však nemůže zůstat pouze na niterné rovině, kde by mohl podléhat subjektivním posunům, ale vyjadřuje se vnějším úkonem za použití matérie a formy svátostí. Tento úkon musí vystihovat spojení mezi tím, co koná celebrant slavením kterékoli svátosti, a tím, co koná církev ve spojení s úkonem samotného Krista. Je proto zásadní, aby byl svátostný úkon konán nikoli vlastním jménem, nýbrž v osobě Krista, působícího ve své církvi, a jménem církve.

V tomto konkrétním případě svátosti křtu proto vysluhovatel nemá pravomoc libovolně disponovat svátostnou formulí z výše uvedených kristologických a ekleziologických důvodů a ani nemůže prohlašovat, že jedná jménem rodičů, kmotřů, příbuzných, přátel a společenství věřících shromážděných k bohoslužbě, protože jedná jakožto zpřítomňující znamení samotné Kristovy činnosti, která se uskutečňuje v liturgickém úkonu církve. Když vysluhovatel říká „já tě křtím“, nemluví jako úředník, který plní svěřenou roli, nýbrž jedná ministeriálně jakožto zpřítomňující znamení Krista, který jedná ve svém Těle, uděluje svou milost a činí z onoho konkrétního liturgického shromáždění „skutečnou povahu pravé církve“,¹¹ poněvadž „liturgické úkony nejsou soukromé úkony, nýbrž slavnostní projevy

9 Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 1140: „Tota communitas, corpus Christi suo Capiti unitum, celebrat“ a č. 1141: „Celebrans congregatio communitas est baptizatorum.“

10 DH, č. 1611.

11 *Sacrosanctum Concilium*, č. 2.

církve. Církev však je ‚svátost jednoty‘. Je to svatý lid, sjednocený a uspořádaný pod vedením biskupů.“¹²

Měnit svátostnou formuli proto také znamená nepochopit samu povahu církevní služby, která je vždy službou Bohu a jeho lidu, nikoli výkonem moci, která manipuluje úkonem, svěřeným církvi Tradicí. V každém vysluhovateli křtu proto musí být nejen zakořeněno vědomí, že má jednat ve společenství církve, ale i přesvědčení, které svatý Augustin připisuje Předchůdci Páně, který „pochopil, že Kristus je takový, že i přes množství svatých či hříšných služebníků udělujících křest, nelze svatost křtu přičítat nikomu jinému než tomu, na něhož sestoupila holubice a o kterém bylo řečeno: ‚To je ten, který křtí Duchem Svatým‘ (srov. Jan 1,33)“. Proto Augustin připojuje následující komentář: „Křtí-li Petr, je Kristus tím, kdo křtí; křtí-li Pavel, je Kristus tím, kdo křtí, a také křtí-li Jidáš, pak tím, kdo křtí, je Kristus.“¹³

12 Tamtéž, č. 26.

13 Sv. Augustin, *In Evangelium Ioannis tractatus*, VI, 7.